

Kultūros darbo skaičiai ir procentai

Pavergtos Lietuvos rajonuose vyksta konferencijos — jose už savo darbą atsiskaito rajoniniai kultūros namai ir rajoninė biblioteka. Tai vienoje tokių konferencijų, Trakų rajone bibliotekos vedėja pažėrė eilę skaičių: rajone veikia 42 bibliotekos (neskaitant mokyklinių ir profsąjunginių), jos turi beveik 28.000 skaitytojų, per metus kiekvienas jų perskaitė daugiau kaip po 10 knygų. Nusiskusta, kad mažai skaitomos knygos apie žemės ūkį.

Gyventojai įvairiais būdais skatinami skaityti, tačiau jau ir pati partija nurodo, kad per dažnai pasireiškia formalizmas ir esą keičiausia, kad ir kultūros darbuotojai, sėdami žemdirbiais, savo darbą pradėjo matuoti procentais ir skaičiais (Pig. "Tiesa", 134 nr. birž. 9). Operuodami rodikliais: "skaitomumas", "skaitytojų procentas" ir pan., tie bibliotekų vedėjai rajonuose net reikalauja, kad būtų tam tikras santykis tarp perskaitytos grožinės ir žemės ūkio literatūros. Jau stebimi pranešimai: "tame rajone skaitomumas siekia 11 knygų vienam žmogui, o aname — tik 9". Taigi, kontrolė bei apskaitos vykdomos ir rajonų bibliotekose ir tai liečia ne tik Trakus, bet ir Alytaus ar Ukmergės, Kapsuko ir kitus rajonus. Rengiamos konferencijos ir jose tik skamba procentai ir skaičiai.

O kur turinys, kodėl jis neskaitytuojamas? — klausia partijos balsas ir čia jau stebime viso nepasitenkinimo šaknis. Partijos žmonėms pikta: bibliotekų vedėjai tik skaičiuoja, kiek knygų skaitytojas išsineša į namus, bet mažai rūpinasi, ar išsinešamos tikrai geros knygos (suprask — kurioms nieko neprikliūtų partija). Todėl dabar ir bibliotekų skaity-

tojams metamas priekaištas — kodėl bibliotekose jūs pasirenkate "Karalienę Margo" ar "Deimantų grobikus", bet ne "Pakeltą velėną"? O bibliotekų vedėjai išgirsta nepasitenkinimo bei rūstybės žodžius: gana procentomanijos, nes juk skaičiai negali parodyti, kuriame rajone tikrai aukštesnė kultūra. O kai kreipiamas dėmesys į skaičius, kai kur jau prasidėjęs ir... prirašinėjimas: prirašo skaitytojus ir neperskaitytas knygas.

Aplamai, tos bolševikinės apskaitos tiek išbujojo, kad jų padarinių jau išsigasta ir patys partiniai darbuotojai. Štai, viename dviejų rajonų kultūros darbuotojų vakare pasakelbta, kad tarp savęs lenktyniauja kolchozininkai su kultūros darbuotojais. Kolchozininkai skaičiuoja centnerius, kultūrininkai... sudarė paragrafų sutartis, nustatė taškų sistematą. Kai buvo suskačiuoti rezultatai, kas gi pasirodė? Maždaug krepšinio rungtynių santykis — 49:38. Ten buvę suskačiuoti ir chorai, skaitytojų konferencijos ir antireliginės parodos, bet... trūkė turinio. Niekas nesirūpinęs, ar parengiami būvę geri bei įdomūs, ir... terūpėję atitinkamoje vietoje pažymėti "paukščiuoklę".

Kultūrinis darbas dirbamas ne dėl skaičiaus-tokiais žodžiais dabar reiškiamas susirūpinimas, net nerimas dėl Lietuvoje ir visoje Sovietijoje įsiveisusios procentomanijos. Klausama — ar galima žmonių auklėjimo pėdsakus suskačiuoti taškais, išreikšti procentais? Dėl tos apskaitos kultūros darbe žmonės, dejuojama, pamiršta turinį.

Pamirštama čia tik viena: tai reikšiniai, nieku būdu nebujoję vad. buržuaziniams metais, tai blogybės tik bolševikmečių įsiveisusios.

MINAGAI-DEVYNAKĖS

(Iš Alfonso Nevardausko naujai išleistos knygos "Pajūriais, pamariais". Knygoje skyrus apie žuvis Baltijos jūroje, Kuršių Mariose ir Nemuno žemupyje yra tiek daug įdomios informacijos, kad tik visą amžių žvejas būdamas galėtų tiek apie žuvis patirti. Knygoje aprašoma laišos, perpelės, unguriai, stintos, pūkiai, mažosios stintelės, "stachalinskis", žobriai, pleksnės, menkės ir ruoniai, kvapės, minagai — devynakės, ir ešketrai. Kaip vaizdžiai, "gyvenimiškai" autorius moka kiekvieną dalyką apipasausti, čia pavyzdžiui patiekiami iš "Pajūriais, pamariais" apie minagą - devynakę).

Apie rugsėjo mėnesio pabaigą Nemuno deltos gyvenytojai pradeda spęsti venterius devynakėms — minagams gaudyti. Venteriai spėndžiami sriauniose seklinų vietose. Minagas yra keistoka žuvis. Jis panašus į ungurį. Išauga maždaug iki 50-70 centimetrų ilgio ir būna nestoresnis 2 centimetrų. Dieną bei šviesią naktį jis, prisisiurbęs prie bet kokio vandeny esančio daikto, laikosi vietoje. Keliauja tik tamsioje. Rudens tamsiomis naktimis jie pasiekia Nemuno deltos vandenį. Tuo laiku žvejai spėndžia venterius, deda bučius bei iš žilvyčių vytelį pintas varžas. Kai kuriais

metais Nemuno deltos žvejai pagauna jų tiek daug, kad vietos rinkoje nebegali parduoti. Bet būna ir priešingai. Tada žvejai mano, jog minagai esą nuklydę į kitus vandenius, ar nebuvę gerų sąlygų kelionei į mūsų vandenius.

Pagauti minagai suverčiami į puskubilį ir užberiami druska. Minagai, pajutę druskos graužimą, pradeda labai smarkiai nardyti. Tarpusavyje benardydami, jie nusivalo glitumą ir miršta. Tada iš glitumo masės išimti, minagai jau kepmi. Kepami ne keptuvėje, ne krosnyje ir ne ant liepsnos. Jie sudedami ant

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

40,000 dailininkų gyvena Paryžiuje

Paryžiuje gyvena ir dirba per 40,000 dailininkų, 10,000 amerikiečių. Tai nuostabiai daug užsieniečių suvažiuoja į meno meką. Du amerikiečiai (vyras ir žmona) Beryl ir Roger Barr sėkmingai čia gyvena jau 10 metų ir verčiasi iš meno. Pats Barr Paryžiuje moko naujame Amerikos universitete. Amerikiečiams Paryžius patinka. Jie sako, jog Paryžius vis dar tebėra tas centras, kur "viskas prasideda".

Amerikiečiai tenai turi savo kultūros centrą — knygyną ir meno galeriją, amerikiečių meno kultūrai ugdyti. Paryžiuje yra ir lietuvių dailininkų, būtent: V. Kasiulis, A. Mončys, Račkus, Gailius ir meną dabar gilinais dail. Kęstutis Zapkus. Nemažai lietuvių dailininkų anksčiau studijavo Paryžiuje. Karts nuo karto vizituoja meno reikalais.

Ernst Barlach — nacių kankinys

Birželio 15 d. Chicagoje Arts Club meno galerijoje pasibaigė Smithsonian Institution vadovaujama vokiečių skulptoriaus Ernst Barlach paroda. II Pas. karo metu skulptorius Barlach, kurio humanistinis menas nacių buvo lyg kaulas gerklėje, — jo parodas uždarinėjo, sabotažo ir visai trukdė, nes jo darbai pavaizduoja naciškos "kultūros" darbus.

Dabar skulptorius gyvena Vokietijoje. Vokiečiai, norėdami pergerbti hitlerininkų skriaustąjį dailininką Barlach, Hamburgo Kunsthalle, Bonnos Kultūros organizacija Vak. Vokietijoje ir kultūrinį reikalų ambasada Washington, kartu su Smithsonian Institution, vykdo kilnojamas Barlach kūrinių parodas Amerikoje.

Barlach paroda (skulptūra ir piešiniai) dabar vyksta Universiteto galerijoje po kuriuo žaizaruoja medžio anglys.

Minagai pardavinėjami kapomis bei mandeliais (mandelis ketvirtadalis kapos — 15). Skaniausias minagas yra sekančią dieną, jį iškepus.

Žvejai keptus minagus parduoja ir vertelgoms bei delikatesų įmonėms, kurios minagus įvairiausiai būdais marinuoja. Minagai, marinuoti mediniuos induos, geriausiai išsilaiko ir nepraranda savo skonio savybių. Tenka pasakyti, kad niekada marinuotą minagas negali pakeisti ką tik iškepto. Be to, minagų skonis priklauso nuo iškepimo, glitumo pašalinimo ir minago išdymo.

versity of Notre Dame galerijoje. Baigsis rugpjūčio 3 d.

Chicago universitetas gavo dovaną

2 tonų bronzos statula rusų skulptoriaus Antoine Pevsner "Dinamiška projekcija 3-čiam ir 4-tam matavime", Paryžiuje buvo atlieta viename gabale. Ši Alex Hillmano, kuris baigė teisių fakultetą Chicago universitete ir dabar gyvena New York, dovana bus pastatyta naujojo teisių mokyklos pastato priskyje. Statula 11½ pėdų aukščio. Statulos atliejimas ir jos užbagimas pareikalavo 3,000 darbo valandų. Ši modernaus meno kūrinį atgabens iš Paryžiaus Chicago rugpjūčio mėnesį.

Pevsner mirė prieš porą metų Paryžiuje sulaukęs 75 metų amžiaus. Pevsner ir jo amžininkas Naum Gabo, taptytojas abstrakcionistas, buvo pirmieji rusų konstruktivizmo idėjos sumanytojai. Komunistai juos išvijo už "sauvaliavimą".

Vyksta parodos

Afrikos senųjų genties meno paroda

Liepos 12 d. Chicagoje Meno Institute (Gunsaulus salėje) buvo atidaryta Afrikos senųjų genties skulptūros ir kitokių gaminių paroda, kuri tęsis iki rugpjūčio 11 d. Labai įdomi istorinės vertybės kolekcija.

Ekspozitai: galvos papuošalai, padaryti iš medžio, kiti net iki 5 pėdų didumo; kaukės, mediniai šalmai, paukščiai — ligi 6-7 pėdų, būgnai, ornamentuotos durys, didelės ir mažos figūros, atliktos moderniu stilium. Šios negrų genties menas skirtingas nuo kitų juodosios rasės genčių. Dauguma ekspozitų yra iš 18 ir 19 šimtmečio.

Ravinia parke koncertai ir paroda

Ravinia parke tebevyksta koncertai. Tuo pačiu metu yra rinkinių meno kūrinių paroda Casino patalpose. Praėjusią savaitę ten pat vyko atvirame ore meno paroda, kuri gerai nusisekė medžiaginiu atžvilgiu. Ukrainiečio Konstantin Milonadis, kurio darbus bus matę ir lietuviai Čiurilionio Galerijoje, nupirko 6 vėjų skulptūras ir gavo 8 užsakymus.

V. O. Virkau paroda baigiasi

Gres galerijoje, 49 E. Oak St. dail. Vytauto O. Virkau 22 kūrinių paroda šiandien baigiasi.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS IR BŪTIULIS

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 20, 1963

Naujienų Antroji Dalis

NR. 674

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIX METAI

PAULIUS SIRGEDAS

ARBATA - MAGIŠKAS GĖRALAS

Ir prezidentas Kennedy, lan-kydamas prosenių gimtine Arijijoje, buvo sutiktas ne su duona ir druska, bet su arbatos puodeliu... Kadais ir aš, Australijoje, bekasdamas griovius turėjau savotišką tarnybą — virti grioviakasiams arbatą. Bekūrendamas gatvėje rūkstanti "samavorą", turėjau gražaus laiko įvairioms mediacijoms. Arbatos puodelis tuomet greit užkariavo ir naujųjų ateivių simpatijas, malšindamas jų troškulį bei pakeldamas jų energiją. Žalių malkų dėmai ir žibalu kvėpianti, stipri arbata australiams buvo lyg gyvybės elektros. Ją jie dažniausiai pabalindavo pienu, tuo tarpu kai mes parūkštinavome ją citrinos sūka, maišėme į ją avietes, medų, o šaltomis liepingomis dienomis romą. Taip, arbata daug kam buvo ir yra magiškas gėralas ir turi margašalpę bei nuotykingą istoriją.

Nuotykis Afrikos dykumoje

Laikė vieno maršalo Romelio Afrikos Korpo Vakarų dykumos atplūdyti, pasiklydęs anglų žvalgybinis tankas nejučiomis "užvažiuo" ant gerai užsimaskavusio vokiečių tanko. Vokiečiai pirmieji šovė ir taikliai padegė "neatsargų žvalgą". Pašauto tanko įgula išsipykė lauk ir pasileido gelnėti, vokiečių kulkosvaizdžių kulkoms juos persekiojant. Ir, lyg per stebuklą, pasisekė jiems perbėgti apšaudomą plotą ir pasislėpti draugingoje oazėje.

Staiga, draugų neįspėjęs, pažeisito tanko radiistas pašoko iš priedangos ir zigzagais pasileido į rūkstanti tanką. Ignorudamas aplink jį dulkes keliantį kulkų spiečių, paskubomis jis išriogino į tanko bokštelį. Ir tik po kelių sekundžių vėl išnyro iš tanko vidurių ir pasileido bėgti atgal. Jis, triumfališkai mosuodamas rankoje drobinį maišuką, pilną arbatžolių, įgriuvo atgal į oazę.

Amerikiečių karo korespondentas Paul Zimmermanas, matęs tą įvykį, su nusistebėjimu jį užregistravo. Jei tas radiistas būtų gelbėjęs karing paslaptį ar bent brangią asmeninę relikviją, tai būtų galima vertinti jo gyvybės riziką. Bet kaip tai vertinti dėl arbatžolių maišelio? Tikriausia, čia turėjęs būti koks nors bepročio žygis?!

Mėnesienos arbatnešiai

Beprotis ar ne, bet tikra,

kad kalbamas tankistas išgyveno paveldėtą protėvių tradiciją. Prisimintina, kad 17-tame šimtmetyje Anglijoje du trečdaliai suvartojamos arbatos nelegaliai išmugeliuota, o šmugelninkai, pagauti su ta kontrabanda, tegalėjo laukti tik vieno atpildo: kartuvių kilpos ar egzektoriaus muškėtos kulkos. Nors ir labai žiauriai valdžia baudė sugautus kontrabandininkus, tačiau jų skaičius nemažėjo.

Visuomenė — paprasti žmoneliai — visuomet simpatizavo ir gelbėjo šmugelninkams. Net ir kunigai, kitais atvejais gerbia valdžios įstatymus, užleisdavo bažnyčių skryptas bei suolos didesniems kontrabandos kiekams paslėpti.

Ir jei kartais toks "mėnesienos arbatnešys" įkliūdavo į valdžios rankas ar būdavo muitininkų pašautas, tai jį visuomenė laikydavo kankiniu bei didvyriu, žiauriai ir neteisdingai nugalabytu, o ne kaip įstatymų laužytoju, susilaukusių teisėtos bausmės.

Ir tokia padėtis būjojo dėl nepaprastai augstų arbatos kainų (nuo 15 iki 20 šilingų už svarą), kurias nustatinėjo Rytų Indijos bendrovė, norėjusi greitai praturtėti ir arbatos gėrimo paproti palaikyti tik turtingųjų tarpe.

Begalinis anglų arbatos pomėgis, nežūrint į aukštą kainą bei kitus suvaržymus, sakoma, padėjo Britų Imperijos galybei ir garbei išaugti. Mat, Rytų Indijos bendrovė, greitai tūkdama iš arbatos biznio, pajėgė išlaikyti ir privačių karių armiją, kuri tramdė neramius Rytus ir didžia dalimi prisidėjo prie Indijos greito išsijungimo į Karališką Karūną.

Kiniečių, indų ir japonų legendos

Kas pirmas išrado arbatos gėralą, ginčytasi šimtmečiais. Kiniečiai skelbia, kad jų imperatorius Shen-Nung'as, gyvenęs maždaug 2737 metais prieš Kristaus gimimą, bus pirmasis patyręs arbatos skonių.

Pagal kinų istorikus, kalbamas imperatorius fanatiškai mėgęs higieną, gerdavęs tik virintą vandenį ir patardavęs savo pavaldiniams tai daryti. Vieną dieną, jam viešai demonstruojant vandens virimą, atsitiktinai įkrito į verdantį vandenį keli lapeliai nuo degančių po puodu žalių, lapuotų šakų. Imperatoriaus jautri nosis užuodė malonų kvapą ir jis tuojau paragavęs to van-

(Tęsinys 6-me pusl.)

Dramblinė Elka prižiūri parkuose švara ir tvarką

Chicago parkų vadovybė prie aukščiau dėdamo atvaizdo padėjo tokį parašą: "Lindolno parko zoologijos daržo Elka — dramblė — štai ką sako: — Jums nėra reikalo turėti tokią gerą atmintį kaip mano, kad žinotumėte, jog visada reikia parkus ir paplūdimius švariai užlaikyti. Ar žinote, kad piknikų ir maudymosi sezonas kaštuoja apie \$126,000 vien už atmatų nuvalymą ir pašalinimą. Tų išlaidų būtų galima išvengti, jei žmonės parkuose ir paplūdimiuose visas atmatas sumestų į tam tiksliai pastatytas statines.

Dienų Skeveldros

Jau šičia buvo stebimasi, kodėl Washington, D. C., kopyčia bus Šiluvos, bet ne Vilniaus Aušros Vartų. Malonu, kad nusistebėjimas (protestas) plinta (mūsų pačių savigarbai atstatyti). Štai "Nepriklausoma Lietuva" Nr. 28 (848) rašo:

"Po ilgesnių pasitarimų Vilniaus Krašto Lietuvių S-ga J.A.V-se ir Kanadoj

parašė bendrą pro memoria J. E. vysk. V. Brizgiui, prašydama kopyčios vardą Vašingtone pakeisti į Vilniaus Aušros Vartų ir tuo pačiu JAV sostinė užantspauduoti Vilniaus priklausomumą Lietuvai, nes VAV yra mūsų sostinės simbolis, surištas su visa Lietuva, kai tuo tarpu Šiluva, pažįstama tik vakarinėje Lietuvos dalyje, beveik negirdėta Vilniaus krašte, nekalbant apie kitas Europos valstybes ir tautas.

Galima būtų ilgai ir plačiai diskutuoti 320 tūkst. dol. rinkliavą, ar juos panaudoti koplyčios statybai, ar lietuviškiems, tautiniams ir kultūriniais tikslams. Tačiau kada padarytas sprendimas — jis turi būti bekompromisinis: tikėjimas stipriai surištas su tautišku, lietuvių, ypač tremties gyvenime. To pasimokyti galime iš lenkų".

3
Vilniuje Vingio (buv. Basanavičiaus) parke įvyko pirmasis okupuotos Lietuvos vyriausybės chorų sąskrydis. "Vyriausias" dirigentas — J. Svėdas, be to, K. Kavėckas, P. Slizys, J. Sidlauskas, S. Jautakis, J. Dautartas ir t.t. Be savų, aišku, ir Kremliaus kompozitoriai, k. a. Dunajevskis, arba — dainos, peršanos rusų bičiulystę, pvz. Laurušo "Oriolo ir Nemuno žemėje". "Vyriausias" dirigentas pa-

buržuazinio formalistinio

(Nukelta į 2 ps.)

Dienų Skeveldros...

(Atkelta iš 1 psl.)

imta į kabutes, nes... "svečių tarpe A. Sniečkus, J. Paleckis, A. Česnavičius ir kt.", o šventės uždavinius apibūdino "drg." Diržinskaitė ("budi ideologinio darbo avangarde", "ugdyti...internacionalizmą", "įveikti buržuazinių pažiūrų atgyvenas" ir t.t.)

Kas grynai lietuviška? Ogi, anot "Lit. ir Meno" reporteri, kai "iš lektuvo pabyrą tėvisiškes laukų gelius lietus... Vilniaus jaunimo dovana saskrydžio dalyviams".

Kas gi grynai rusiška? Ogi, kai pranešama (atsitoti ir plotin!), apie kosmonautų Tereskovos ir Bykovskio žygių erdyje.

Beje, stablieriai ties Valentininos Tereskovos žygiu ir erdyje, tenka pastebėti, kad jis nebesukėlė Vakaruose entuziazmo. Anglų baronė Edith Summershill stačiai rėžė, kad Valentina, jei ir imti ji dėmesį lyties skirtumą, nebebuvo pirma, nes ją pralenkė kalytė Strielka.

B. Curlland mano, kad orbita tebut verta šauti moterį tik tuo atveju, jei ji turėtų specialų uždavinį, kurio negali atlikti vyrai, pvz. gimdyti.

Valentininos žygis savo laikui sutapo su Kristinos parfumerija, atsiprašu — Profumerija. Ekscentriškas lordas Lowden nedelsdamas pasiūlė panelei Keeler paskirti j...vaikuojančią (neuzimtą) karo reikalų ministro (Profumo) vietą, arba — jį išdo ministrus (mat, parodė "gyvenimišką realizmą ir sugebėjimus finansų parūpinimo srityje").

Vienas prancūzas žurnalistas, stebėdamasis šituo anglų puritonizmu (kelti triukšmą dėl vieno ministro "podarbiųjų valandų"), gaudžiai konstatavo, kad...anglai iš tiesų nėra pribrendę Bendrajai Europos Rinkai.

Dar kalbant apie puritonizmą, jis ypač klestėjo karalienės Viktorijos eroj. Istorikai pradengia laiko (ir užkulisų) užuolaidas, ir krenta šviesa į tiesą, kuri toli kita, kaip literatūroj pažymėta. Jau premjeras Gladstone (žinia, senatvėje, kai, anot Antano Gustaičio, atstoja pagundas ir nuodėmė nebevilioja!) išpažino, kad iš 13-kos žinomų Anglijos premjerų 11 buvo sveikimotėriaujoju. Buves ir melagių. Ana, Palmerstone niekad nesuistėjo tiesos pasakymu iš parlamento tribūnos. Jei kada pasakė ką teisingo, tai už parlamento rūmų, privačiai.

Anuo, Viktorijos, metu sukurta tokia ambasadoriaus funkcija: politikas, kuris važiuoja į užsienius meluoti savo krašto naudai ir gerovei.

Kaip "Tydzien Polski" praneša, D. Britanijos parlamento biblioteka gražino leidyklai užsi-

O. OSWALD

GRIETININIAI SALDAINIAI

"Aš turiu jai ką nors padovanoti", — galvojo Petras, eidamas į pirmąjį pasimatymą su Irena. "Zinoma, aš turiu ką nors nupirkti. Tik kad nebūtų perbrangu. Irena, tiesa, labai graži ir išdidi, bet, deja, mano finansai kiek pasijie...". Petro minčių grandinė nutrūko, nes jis pamatė saldainių krautuves, ypač, Nuodugnai išstudijavęs viską, kas buvo prenumeruotą C. Wilsono knygą "Seksualinio impulso kilimė". Gražino ir — prirašė, kad "Netinka mūsų bibliotekai". Knyga gražino, tą pačią dieną, kai pradėta nagrinėti Profumo skandalas.

Profumo bylai, besinarpliojant, "Observer" išskėlė kitą anglų — būdo broožą. Kasmet Anglijos ir Valijos netekėjusios moters parūpina šalies ūkiui apie 55,000 pavainikių vaikų. Tokių motinų amžius: daugiausia 23 metų, mažiausia 13-kos ir 50 metų.

"Observer" paduoda tokį faktą:

Socialinės globos atstovė nuvyksta į Norfolk grovytę. Sename name moteris ir būrys vaikų: "Ar tai Tavo?". "Mano" — atsakė. "O tėvas?" — "Kartu gyvena..." "Kas?!" Ir aiškina moteris: "Kai prieš 20 metų buvau ligoninėje, mat, lūžo nugarkaulis, tai kai sugydė, tai daktaras — ir pasakė: "Būsi sveika, jei išlaikysi vieną būtiną sąlygą — jei niekad neištekėsi. Ir pridūręs ans: "Tai saukau, tavo pačios gerovei". Ir, pasirodo, neištekėjo...".

"Tydzien Polski" žurnalistė K. Cywinska rašo, kad ir tremties lenkų tarpe įsivyravo nuomonė, kad vieno vyro (ar priešingai — vienos žmonos) nebegali ištekėti, šeimos ūkiui jau būtina meilužiai ar meilužės.

Tremtis eina bendraja D. Britanijos vaga. Ypač "vidurinė karta" nešasi be varžovų. Biologija triumfuoja! Jau D. Britanijos lenkų tarpe prigijęs toks paprotys:

Tokią ir tokią valandą geoma šviesos, ir savybės vakaro dalyviai laisvi veikti nesuvaržytomis rankomis.

Kitokie "pobūviai" nebe maudoje. "Dekameronas" pirmąja dienotvarkės pozicija...".

Tass (Kremliaus žinių agentūra) praneša:

Lietuvos komunistų partijos CK pasitarime priimta nauji nutarimai dėl žemės ūkio politikos ateities.

Sekanciu tos politikos etapu bus valstiečių sulyginimas su žeme...

Gana politinių ir polytinių žinių. Į rankas pateko "XIII 1963" (13 Šiaurės Amerikos Liet. Sport. Žaidynių New Yorke leidinys, red. Kest. Čerkelūnas). Ką paskaitysiu, pasakysiu.

J. Ciečnas

lange, Petras ryžtingai įžengė į krautuvejį ir paprašė ketvirtį svaro grietininų saldainių. Daili pardavėja pasakė, kad jis tikrai pasirinko geriausius saldainius. Petras labai apsidžiaugė ir, išėjęs iš krautuves, pagreitino žingsnius, nes saldainių studijavimas truko ilgokai.

Irena labai apsidžiaugė, pamąčiusi saldainius. Kai tik prasidėjo savaitinė apžvalga, saldainių krepšelis ir saldainių popierėliai ėmė šlamėti. Irena kimšo ir čiulpė saldainius be atvangos, ji čiulpė juos per savaitinę apžvalgą, per kultūrinį filmą, ji čiulpė juos ir tada, kai meilužis nušovė savo nuntylėtinės vyrą — ėia, tiesa, Irena susikosėjo, nes iš susijaudinimo pasprin-go saldainių.

Petras, kaip kad dera išimlyšusiam, susirūpino ne tik kosliu, bet ir tuo, kad saldainiai gali iš viso pakenkti Irenai. Bet gražuolė energingai pakratė galvą ir pasakė, pertraukdama savo žodžius čiulpimo garsais ir popierėlių šlamėsiu:

Ne... nei Jie la-a-b-a-a-i-gar-dūs! Tu atspėjai, ką a-aš mėgstu! A-a-k, Pe-tre-li, tu to-o-oks ja-a-u...

Čia Irena buvo priversta nutilti, nes kažkas nepatenkintu tonu pasakė "pst", ir Petras švelniai paglostė savo mylimosios rankutę.

Po šitokio pasisekimo Petras ateityje jau nebekepsinot sau galvos, ką dovanoti Irenai: jis pirkdavo vis po ketvirtį svaro grietininų saldainių ir vis toje pačioje krautuvejė. Irena kimšo saldainius ne tik kine, bet iš viso bet kur. Po savaitės pardavėja, vos pamąčiusi Petrą, jau svėrė šimtą dvidešimt penkis gramus (ketvirtis vokiško svaro. Vert. grietininų saldainių.

Vieną gražią dieną Petras atnešė tik pusę porcijos. Irena, pamąčiusi mažą krepšuką, patempė lūpas ir pasakė:

Kodėl tiek mažai šiandien?

Mano brangioji, — atsakė Petras, — juk aš jau šimtą kartų buvau prašęs tavęs nečiupti be atvangos saldainių, kai mudu kartu kur nors einame. Tas čiulpimas pradeda man po truputį veikti ir nervus. Todėl aš nutariau ateityje pirkti tų saldainių kiek mažiau.

Kad Petras šiuo atveju buvo susirūpinęs ne tiek savo nervais, kiek pinigine, Irena nežinojo. Vis dėlto, ji buvo labai pasipiktinusi ir pasakė Petrui, kad jis brutalus. Čia Petras atkreipė jos dėmesį į tai, kad grietininiai saldainiai kenkia jos liemens aerodinamišms linijoms, Irena persigando ir sutiko tenkintis ateityje aštuntadaliu svaro.

Visa tai dar nebuvo taip jau bloga. Katastrofa įvyko, kai Petras vieną kartą ne tik de-

šimt minučių pavėlavo į pasimatymą, bet ir atnešė aštuntadali svaro miškalį prastesnės rūšies saldainių. Irena labai pasipiktino ir pasakė, kad jis jos nebemylis. Bet, kai sekantį kartą Petras vėl pavėlavo — kodėl, skaitytojas tuoj sužinos! — Irena nepriėmė dovanos ir pasakė įsiutusi:

Gali pats valgyti tuos žirnius! Ir atsimink, kad man gana jau šitų kvailių išdaigų! — Man irgi, — ramiai, bet tvirtai atsakė Petras.

Tau? Kokių gi kvailių išdaigų gana tau? Tu tikras žiopyls... tu...

Irena nutilo, nes Petro jau nebuvo greta jos. Juodu daugiau jau nebesusitikdavo, ir Irena tik atsitiktinai sužinojo, kad Petras susižiedavo su dailia saldainių pardavėja.

Vertė E. J.

Svarbus atradimas kovoje prieš vėžį

Dr. Albert Szent-Gyorgyi, 69, vitamino C arba askorbinės rūgšties išradėjas, naujausioje Science numeryje rašo apie jo gyvulių organizmų audiniuose, svarbiausia aortoje atrastus du natūralius chemikalus, kurie gali būti atidaro naujus kelius į vėžio ligų gydymą.

Nobelio laureatas, dabar Marine biologinės laboratorijos mokslininkas Woods Hole, Mass., Dr. Szent-Gyorgyi rašo apie pasisekimą izoliuoti iš veršių aortos (aorta yra arterinės sistemos stambiausias kanalas, kuriuo kraujas iš širdies pumpos yra perduodamas į visą kūną, išskiriant plaučius) dvi reguliuojančias substancijas, pavadintas promine ir retine.

Darant bandymus su pelėmis, promine skatino persodinti skaudulius (tumorių) augimą, o retine stabdė, varžydama jų piktybinį išsiplėtimą.

Nors pats daktaras šių dviejų substancijų fiziologinę rolę vadina tik matematine speculiacija, tačiau, jis sako, "galima sudaryti paprastą prielaidą, kuri paaiškina ligi šiol neišaiškintą galvosukį.

Kodėl organizmo narveliai (cėlės) ilgus periodus ramiai išsilaikę, staiga (padarius žaizdą) pradeda smarkiai dauginis ir kodėl tas jų dauginimasis staiga sustoja, kai tik žaizda užgyja?

Dr. Szent-Gyorgyi sako, kad čia tai, greičiausiai, ir glūdi atsakymas: tie du chemikalai, gali būti, daro įtakos ir narvelių dalinimosi kontrolės mechanizmą ir gali būti, kad augimo skatintojas, promine, privaro vėžio augimą iki mirties kaip kad tam tikri chemikalai, kurie yra naudojami piktžolėms naikinti, tatau padaro skatindami tų piktžolų išaugimą iš savo norimų.

"Promine skatina vėžio narvelius (Tęsnys 7-tam psl.)

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 20, 1963

DR. PRANA MATULAITI PRISIMINUS

Rašo Dr. A. MONTVIDAS

Man su Dr. Prana Matulaiti teko matytis beveik kasdien per išstisus šešerius metus. Tai buvo Bostone, kur aš dirbau "Keleivio" redakcijoje. Susitikdavom spręsti visus pasaulio klausimus, nes mudu vienas antrą pašepdamu pasidarėme dideliais žinovais. Pavasario, vasaros ir rudens metu po porą, trejetą valandų vaikstome Atlanto pajūriais, paskui trijų mylių atstumu į vaivayklą. Žiemos metu — jo kabinete arba "Keleivio" raštinėje.

Tokiu būdu man teko labai artimai susipažinti su šio nepaprasto inteligento charakteriu. Jis mirė prieš keliolika metų ir spaudoje niekas jo nemini, nors jis yra vertas amžino atsiminimo.

Prieš atvykdamas į Ameriką Matulaitis jau buvo baigęs gimnazijos mokslą ir lankė universitetą. Kaip socialdemokratas dalyvavo revoliuciniame judėjime ir pateko į rusų valdžios spastus. Išvyko į Ameriką ir neilgai laukęs įstojo į medicinos mokyklą Baltimorėje. Baigė ją su cum laude laipsniu. Kiek praktiškai gavęs leidosi į kelias valstybės egzaminų laikyti. Išlaikė juos ir Massachusetts valstybėje, ir ėmė praktikuoti Bostone, kur tais laikais pažangiųjų lietuvių veikla buvo gyviausia. Dainuoja jis chore, veikia SLA ir socialistų kuopose, pasidaro kelių vietos organizacijų narys, duoda pasikaitas apie sveikatą, rašo "Keleivini" ir kitiems laikraščiams straipsnius, dalyvauja beveik kiekviename lietuvių parengime. Tą smulkaus ūgio, gražiai pasirėdžiusį, su pirštinaitėmis džentelmoną matai ko ne kasdien einantį kur nors Bostono Broadway. Pažista jį visi lietuviai, žino jį ir So. Bostono inteligentija. Mandagus, švelnus, kuklus, pilnas filosofiško humoro, bet niekada nesiblašantis nuo vieno įsitikinimo į ką, niekada nepataikaujantis ir nevedmainaujantis, nors tai ir jo bizniui pakenktų.

Ir reikia sakyti, kad jis nesistengė prasisiekti. Jam rūpėjo, kad Lietuva gautų laisvę, kad Amerikos lietuvių švietystė ir organizuotystė. Jis nesiveržė į vadovybę bei organizacijų viršininkus.

Kada jis buvo SLA daktaras — kvotėjas, o būsimuose rinkimuose atsirado ir kitas kandidatas, Dr. Matulaitis atsisakė kandidatuoti, nors buvo aišku, kad ir jis vėl būtų išrinktas. "Reikia duoti pinigų ir kitiems", buvo jo nuoprendis.

Supykti, pasikraščiuoti jis nemokėjo. "Visi esame keisti žmonės", jis sakydavo. "Vieni džiaugiam, kiti mažiau durni. Paimkim paprastą bobulę, kuri ne skaityti, nei rašyti nemoka. Ji nueina į bažnyčią, — Ar tamsta nori pramokti plaukti?

— Aš norėčiau nors truputį pramokti... — Kada tamsta norėtumei pradėti? — Tučtuojau! — Plaukimo mokytojas apjuosė Hušelį plačia juosta, o prie juostos prisėgė ilgą stiprią virvę ir paprašė Hušelį nusileisti laiptais į baseiną. Hušelis leidosi atsargiai ir lėtai. Štai vanduo jau siekia krūtinę, kaklą. Staiga Hušelis atsiminė gydytojo, patarimą.

Prieš pradėdamas pirmąją pamoką, — lėtai pradėjo sakinį Hušelis, — matote, ... nardyti... — Ką? — nustebęs paklausė plaukimo mokytojas.

Nardyti! — Jūs valia, — tarė plaukimo mokytojas ir trūktelėjo virvę. Hušelis nuslydo nuo laiptų ir pasinėrė giliame baseine. Vos išnėręs į paviršį, jis riktelėjo: — Nardyti! Nardyti!

Jūs valia, — vėl pakartojo mokytojas, ir Hušelis pasinėrė vėl. Išsinėręs jis riktelėjo jau tris kartus: — Nardyti! Nardyti! Nardyti!

Plaukimo mokytojas pakratė galvą ir pasakė: — Tamsta tikras keistuolis! Bet tai ne mano reikalas. Kaip norite!

Ir Hušelis vėl nėrė į gilumą. Bet šį kartą jis jau nepajėgė iškilti į paviršį. Persigandęs mokytojas stipriai patraukė už virvės. Hušelis kvėpavo, neilyginant išmesta ant kranto žuvis.

Šitaip įvyko dėl to, kad tamsta toks neišmintingas, — ėmė bartis plaukimo mokytojas. — Jūs būtinai norėjote nardyti, o dabar... Hušelis sudejavo: — Nardyti! Nardyti!

— Kas? Ir vėl? kas gi čia, po perkūnais? — jau visai supykęs suriko mokytojas. — Hansas Hušelis desperatiškas! — kai baigė sakinį: — Nardyti... nardyti... nardyti man uždraudė gydytojas!

Vertė E. J.

Naras

Ne Silerio, o J. Selenšmiedo

Hansas Hušelis tvirtai pasiryžo išmokti plaukti šį pavasarį. Nors jis jau nebuvo jaunuolis — trisdešimt penkeri metai — garbingas viengungio amžius, — bet jis dar nemokėjo plaukti. Iš esmės tai, gal, ir nebuvo labai svarbu mūsų modernios technikos laikais, bet Hušeliumi įgriso sargo rolė iškylių metu: jo draugai puškinasi vandenyje, o jis krančte saugoja jų kelnes. Rolė ne labai garbinga, tad reikia pramokti plaukimo meno.

Ryžtas buvo tvirtas, bet vykdymas lėtas. Iš viso Hušelis viską darė lėtai. Pirmiausia, jis lėtai kalbėjo. Kur kitas išdrozdavo kalbą, kuri sudarytų šimtą puslapių, Hušelis vos suspėdavo pradėti sakinį. Jis apgalvodavo žodžius, ir, jei niekas jo nepertraukdavo, jis laimingai baigdavo po pusvalandžio dešimties žodžių sakinį. Bet, jei kas nors įsiterpdavo, tai susijaudinęs Hušelis nepajėgdavo išarti žodžio ir tik judino smakrą, nelyginant Ramzesas piramidės viršūnėje. Na, visa tai neturi, pagaliau, nieko bendro su plaukimu, ir Hušelis nuvažiavo į plaukimo mokyklą.

Dovanokite, — kreipėsi Hušelis ir vyrą uniformine kepure, — jei aš neklystu, tai turiu garbės kalbėti su ponu plaukimo mokytoju? — Ar tamsta nori pramokti plaukti?

Svarbus atradimas...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

velius (celes) augti greičiau, o retine stengiasi tą augimą sustabdyti ir gali net išsiuysčius vėžį priversti regresuoti (sumažėti). Tokie dalykai jau pastebėti bandymuose su tumorų transplantais (perkeltais skauduliais).

Dr. Szent-Gyorgyi yra pastebėjęs, kad vėžys labai retai tejsimeta į raumenis, kremzles (tendons) ir didžiuosius krančio takus. Tatoi, sako Dr. Szent-Gyorgyi, yra dėlto, kad tuose audiniuose yra sukongcentruota vėžio stabdandžio chemikalo — retine, daugiau nei vėžį skatinančio chemikalo, promine.

Vienu eksperimentu buvo rasta, kad senų gyvulių aortose retine chemikalo mažiau negu jaunų gyvulių aortose, ir tatoi greičiausia yra priežastis, dėl ko vėžio liga asperga daugiau senesnio amžiaus žmonės.

J. Pr.

GRAMERCY SHIPPING CO. Įsteigta 1947 Turinti Maskvos USSR Vnesposytorg leidima. Turinti Department of Banking and Insurance (USA) leidimą ir draudimą. BE MUITO DOVANOS I USSR Automobili, Motoeikiai, Dvirčiai, Padangos, Radio, TV aparatai, Muzikos instrumentai, Saldytuvai, Skalimo mašinos, Daugiau siurblių, Šilumos mašinos, Foto aparatai, Šautuvai, Laikrodžiai ir daug kitų dalykų. Be maito — pristatymas garantuotas. Labai prieinamos kainos. Reikalaukite mūsų smulkaus sąrašo. GARDAUS MAISTO SIUNTINIAI Mūsų sąrašas turi didelį pasirinkimą. Reikalaukite to sąrašo. AUDIMU SIUNTINIAI Mes pristatome į USSR puikias medžiagas, avalyną ir rūbų. Reikalaukite mūsų sąrašo. PINIGAI I USSR Pristatymas per dvi savaites, pilnai garantuotas. Pilsnai išmokama. — Gavėjo pasirašyti kvitai. — Kursas — 9 rubliai už \$10.— Už patarnavimą — iki \$35.00 — \$3.50, virš \$35.00 — 10%. G. R. A. M. E. R. C. Y. — N. Y. 118 E. 28th St., New York 16, New York Tel. MU 9-0598. Atidaryta kasdien, išskyrus šeštadienius ir sekmadienius.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS A. PETKUS & SŪNUS NAUJA KOPLYČIA MARQUETTE FUNERAL HOME 2533 West 71st Street (Maplewood gatvės kampas) GRovehill 6-2345 TOWnhall 3-2108 Pilnas laidotuvių aptarnavimas, [skaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$980.00 ir daugiau. Karštą galima pasirinkti koplyčioje. GRAŽIOS INDIVIDUALINES KOPLYČIOS MAŠINOMS PASTATYTI AIKSTĖ Lietuviams teikiama šios rūšies patarnavimus 30 metu.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 20, 1963

ARBATA...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

dėns, kuris jam labai patikęs. Taip ir gimęs arbatos gėralas. Indai lygiai dogmatiški ir savo pareiškimams. Jie tiki, kad Darma, jų nenuodėmingas šventasis, gyvenęs ankstyvoje krikščionių eroje, pirmasis padaręs arbatos atradimą.

Darma, pasakojama legenda, šventai pasižadėjęs Buddai išgyventi septynerius metus be miego. Tačiau septintųjų metų pradžioje šventąjį užklupęs žiaurus snaudulys. Būdamas didėjęs bėdoje, Darma nuskyręs nuo artimai angančio krūmokščių keletą lapelių ir juos sukramtęs. Tas krūmas buvęs arbatžolių ir todėl pagelbėjęs šventajam snaudulį išblaškyti.

Japonai noriai pasisavino Darma istoriją. Žinoma, pridėdami į ją ir savo brutališkos akcijos. Tiesa, skelbia jie, kad Darma prisūdo, tačiau ten nebuvo jokio arbatžolių krūmo jami prasiblaivėti. Darma taip perpykęs ant nusilpusio kūno, kad net nusikirto abu akių vokus ir juos pakasęs žemėje. Ir iš tų pakastų vokių išaugęs pirmasis pasaulio arbatžolių krūmas.

Japonų "arbatizmas"

Japonai dar labiau išgarsina arbatos reikšmę. Mač, budistai visuotinai patyrė, kad arbata pagelbsti jiems ilgose vigilijose ir patogina jų ilgų pasnikų kančias. Todėl palaipsniui arbata iš smagurio pomėgio išsivystė ir į religinių kultū, pavadintą "arbatizmu".

"Arbatizmas" dedikuoja mas pagerbimui gražių ir nepaprastų gamtos bei žmogaus pasireiškimų. Japonai, kalbėdami apie žmogų, neturintį dvasinių dorybių, sako, kad jis "neturi savy arbatos", o žmogus — mistikas svajotojas — visuomet bus "pilnas arbatos".

Arbatos keltonės Japonijoje

Arbatos pagarbinimas Japonijoje sukūrė ir iškilmingas maldininkų "arbatos keliones", kuriomis pagarbinamas ir atžymimas naujasis arbatos derlius. Shogun'as iš Yeddo (Tokio karinis gubernatorius) kasmet siųsdavo tris didžiulius asocius į arbatos provinciją UJI, kad ten tuos asocius pripildytų arbatžolėmis ir po to, su didžiausiomis iškilėmis bei eisenomis grąžintų atgal į Tokio.

Kai arbatos eisenos praedavo pro įvairias provincijas, jų valdytojai surengdavo didžiules puotas, pagerbtį arbatos maldininkus.

Tos arbatos kelionės panaikintos 18-tame šimtmety, kai taupusis gubernatorius Yoshimune patyrė, kad jose dalyvaudavau per daug dykadonių bei veltėdžių.

Arbata kaip valsiata

Be gomūrio pasitenkinimo bei religinių ritualų, arbata

Tolimnose Rytuose turėjo ir trečią funkciją — pinigine, valiutos. Kinų prekybininkai vartojo "arbatos pinigus", t. y. arbatžoles, primaišytas druskos ir suspaustus į granito kietumo plytas, turinčias prekybos kontūrų įspaudas — emblemas.

"Arbatos pinigai", juo toliau žengė į žemyno vidurį, tuo vertingesni buvo. Dažnai tos pinigines arbatos plytos keliaudavo per kelių generacijų rankas, visai nepagalvojant jas panaudoti arbatos puode. Net ir šiandien, Tibete ir Mongolijoje, senovės arbatos plytos priimanos už gryną piniga, nors jos jau ir nebetinkamos arbatos gėralui pagaminti.

Tibetiečių ir mongolų receptai

Tibetiečiai, kurie arbatą paveldėjo arbatos pomėgi, iki vartoja ją tūkstančius metų ir žino jos pagaminimo receptus, jų mėgsta tiršta, kaip kofė. Jie nusilaužę arbatos plytos gabalą, verda jį išisų valandą su sodos miltelių saują, primaišydami dvokiančių jaučio taukų ir išplakdami ją į putas.

Šiaurės Siamo mongolai arbatą mėgsta dar aštresnę. Jie ją skanina česnakais, taukais ir druska. O jei joje dar plūduriojoja džiovintos žuvies gabaliukai, tai ji jau tikras skanėstas mongolams.

Pirmoji arbatinė Londone

Anglai, iš kurių ir australai paveldėjo arbatos pomėgi, iki 17-tojo šimtmečio arbatos gėralu mažai domėjosi, nors jų prekybos konkurentai, danai ir portugalai, arbatą daug anksčiau atsigabendavo iš Tolumų Rytų ir ją pardavinėdavo kontinente su dideliu pelnu.

Tomás Garraway, Londono kavinės savininkas, laikytinas tikroju angli arbatinių tėvų pradininku. 1757 metais jis paskelbė Londono gyventojams, kad jo kavinėje gaunama ir arbata. Garraway'aus skelbime pagirtinai išreklamuotos mediciniškos arbatos dorybės bei privalumai.

Garraway'aus arbata, pagaminta iš žalių arbatžolių ir užraugta alaus statinėse, turėjo savotišką skonį, neprilygintą šių dienų arbatos kvapniui. Ir kai Braganzos gražuolė Katerina įvedė rūmų aristokratiijoje arbatos gėrimo paprotį, arbatos paklausa jau viršijo pasiūlą.

Lordai spekuliantai

1666 metais du lordai: Osory ir Arlington'as importavo iš Olandijos didesnę arbatos kiekį ir ją pardavinėjo parinkti klientūrai. Jie už arbatos svarą mokėjo po 3 šiltingus ir 2 penus, o pardavinėjo po 2 svaru, 18 šiltingų ir 4 penus, uždirbdami beveik 2000 nuošimčių. Tai jie, atrodo, ir bus pirmieji lordai, išėję į arbatos biznį — spekuliaciją.

1668 metais Monmouth vie-

tovės valdytoja pasiuntė draugei į Škotiją arbatžolių svarą. Tačiau dovanos gavėja nesusižavėjo nauja scotch wisky varžove. Ji išvirė arbatą, nusunkė parudavusį vandenį ir arbatžoles pateikė svečiams, kaip daržoves.

Škotiskai papročiai

Nežiūrint nesekmingos arbatos įžangos Škotijoje, neužilgo škotai ją priglaudė su entuziazmu ir tam gėralui pateikė grynai škotiskus papročius. Jų arbatėlių etiketas reikalavo, kad arbatinis šaukštelis būtų paliekamas arbatos puode, o arbata būtų geriamas iš lėkštelių.

Sriūbčiojimas arbatos iš lėkštelių laikyta aristokratiška maniera, o jos aušinimas lūpu putimu — elegantišku ir kokietišku ponų veiksniu. Dr. Young savo "Satyrose" apie arbatėlių subūvimus rašė taip: "Dvi raudonos lūpos sukūrė zefyrų vėją, atausinti juodąją arbatą ir užliepsnoti moterišką grožį..."

Turtingieji škotai arbatos paruošimui samdėsi tarnus, o tą arbatą ponams ir svečiams padūrodavo jaunos merginos, panašios į japonų geišas.

Garsiąją lady Hanilton, kuriuos atminimas jungiamas su admiralu Nelsonu savąją karjerą pradėjo arbatinėje.

Kliperių gadinė

1883 metais, kai Anglijos Vyriausybė panaikino Rytų Indijos Bendrovės arbatos monopolį, prasidėjo pasauly išgarsėjęs būrinis laivų — kliperių laikotarpis.

Tada amerikiečiai, norėdami pirmauti arbatos biznyje, pasistatydino laivyną žilgančių greitų būrinų, pagarsėjusių "arbatos kliperių" vardu. Jankių kliperiai iš Kantono ir Bostono atplaukdavo rekordiniu greičiu, grasindami pavertti britų jūrių prekybą galybę.

Ir 1849 metais, kai jankių kliperis "Oriental" pralenkė Rytų Indijos bendrovės laivus, atplaukdamas į Londoną iš Kantono per 97 dienas ir dar su pilnu kroviniu geriausios arbatos, britai sukručio ir priėmė jiems mestą greitų laivų lenktyniavimą.

Dar tais pačiais metais Aberdeen'e anglai nuleido į vandenį kliperį "Stornway" ir tuo paastrino abejose Atlanto pusėse greitų laivų planuotojų pastangas. Ir tuo metu, kai pradingo jankių prekybinis agresingumas, kliperių lenktyniavimas dar vis tęsėsi, nors jau tik po britų vėliava.

Už greičiausiai Londoną pasiekusią naujo derliaus arbatą, pristatytajams mokėta augštos kainos ir dideli dividendai. O kliperių lenktynės tapo dideliais sporto metiniais įvykiais, sekanciais tuoj po arklų Dėrbų.

Kai kuriais metais maždaug po tuziną kliperių apleisdavo vienu laiku Kantoną ir mėnesiais dingdavo vandenynų platybėse. Kiekvieno laivo savi-

ninkai bei skiperiai numatytą laivų kryptį slėpė.

Kliperių flotilijos pasirodymas Anglų kanale, sukėldavo Anglijoje didžiulį sąjūdį ir susidomėjimą. Kartais laivai, pasiekę Downs (šiaurinė Airija) turėdavo laukti keletą dienų gero vėjo, kad galėtų įplaukti į Thames. Lenktynių pasekmė priklausydavo ir nuotinkamo pilotu.

Labiausiai jaudinančios būrinų laivų lenktynės įvykios 1866 metais, kai Tae-pin-g'o ir Ariel'o kliperiai įplaukė į audingą Kanalą beveik greitai vienas antro, nors prie Down'ų jie priartėjo dvidešimties minučių skirtumu. Lenktynės skaitytos baigtos tik tuomet, kai laivų krovinyje jau išsėjo duokose. Ir kalbama atveju abu laivų savininkai, pabūgę prarasti nugalėtojo sąskaiton po 10 šiltingų bonų už arbatos toną, sudarė džentelmenišką sanderį laimikį pasidalyti pusiau, nors Taeping kapitonas ir įgula delto maištavo, nes jie juk 20 minučių anksčiau prisiviso prie uosto krantinės.

Karalienė Viktorija propauoja arbatą

Karalienės Viktorijos karaliavimo metu "popiečių arbatėlės" išgarsėjo ir aristokratijos tarpe, patiekdamos ir arbatinius čempionus. Pvz, ministras pirmininkas Gladstone skelbėsi arbatos čempionu, nes jis, nuo vidurnakčio iki 4 val, ryto išgerdavęs arbatos daugiau už betkurį Parlamento Žemųjų rūmų narį. Žiemos metu, prieš guldamas, Gladstone prisipildavo termosą karštos arbatos ir ją išgerdavęs nakties metu.

Australijos pionieriai arbatą atsigabendavo su savim ir jų parudavo "bilijies" (skardiniai indeliai), lydėjo juos visuose jų kurdinimosi kelionėse. Ir tuomet jie buvo pasaulyje garsiausi arbatos gėrėjai, o dabar jie žengia paskui Angliją, Naująją Zelandiją ir Airiją.

Attention golden age couples: Wouldn't you like to spend the winters in sunny Arizona? The land of long longevity, come and go as you like, by retiring in a non-profit cooperative mobile home park club. Nominal entrance fee protected. For all this and haven too, write Dept. L, Mr. & Mrs. Allan R. Johnson, 1819 N. Eye St., FREMONT, NEBRASKA

SKADDENS' SQUAW ISLAND CAMP-SCHOOL R. R. 4, Sturgeon Bay, Wisc. A unique camp-school located on Squaw Island in Little Sturgeon Bay, Door County, Wisconsin. Limited enrollment providing enriched individualized workshops and tutoring in the Sciences, Humanities, Arts plus reading and study skills. Public speaking and theatre parties. Land-water recreation. Skilled teachers, expert counselors. Guest celebrities and world travelers. Qualified young people (co-ed). Ages: 10 to 17. Six weeks: July 1 to August 10. Fees: 6 weeks \$375.00, two weeks \$200.00. WRITE W. E. SKADDEN POST OFFICE BOX 251, SPRINGFIELD, ILL.

6 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. - SATURDAY, JULY 20, 1963

SPAUDOS PABIROS

J. JAŠINSKAS

Viešas laiškelis aukštai gdotinam ponui R. Mizarai

"Už kryžių laigo verkią Lietuvą..." K. Boruta

Šių viešų laiškelių man sunku pradėti rašyti. Nedrasu, nes tokiam dideliame ir niekada melo neporinanciam ponui jis skaitas. Tikrai dideliame ir labai godotinam, nes jis net dabartinėn Lietuvoje buvo nekeliavęs, ten ilgai svečiavosi, daug kur lankėsi, su daugeliu šnekėjosi ir dar didesni ponai, negu jis patsai, jį ten sienavojo, garbė, visą teisybę apie viską pasakė ir dar daug, daug pinigų jam davė. Sako, už tai, kad labai "gerų" knygų esąs parašęs. Ir kaip čia tokiam "uvožotinam" didenybei pradėti rašyti? Ilgai nedrįsau, ilgai dūmojau ir pas kitus klausinėjau ir juo pačio žodelius apie mane — paprastą žmogelį viešai išporintus giliai širdin išidėjau. Todėl šiomi ir drįstu atsakyti. Pasėnavo savo reikšdamas ir žemai nusilenkdamas šitai pradėdu:

Aukštai godotinas ponas R. Mizara, "Aš esu tas pats "kažkoks", apie kurį jūs praėitų metų kovo mėn. 30 d. "Laisvėje" parašėte: "Kažkoks J. Jašinskas "Naujienose" rašo, būk "dabartinio režimo Lietuvoje vairuotojai" poetą K. Jakubėną nukankino. "Na, ir kodėl Jašinskas meluoja!.. (Žodį meluoja jūs pabraukite)

Kazys Jakubėnas mirė tragiška mirtimi (1950 m. sausio 8 d.), ir tarybinė vyriausybė, be abejonės, anksčiau ar vėliau, suras ir nubaus tuos, kurie dėl jos buvo atsakingi. (O gal jau surado ir nubaudė) Poeto raštai Lietuvoje išleisti ir plačiai skaitomi. Tai — šitai: gražiai jūs ten parašėte. Tik tai tuose jūsų išsklotose žodeliuose mano menkai galvelei yra nesuprantamų vietelių, todėl labai nuolankiai prašau kas žemai nuolankiai man paaiskinti:

1. "Kazys Jakubėnas mirė tragiška mirtimi" (Mirė, ką gi bepadarysi), bet kodėl jūs įrašėte "tragiška mirtimi", bet nepasakėte, nei kur, nei kaip? Jeigu tragiškai, tai išina baisiai, nepaprastoje vietoje, nepaprastose aplinkybėse ir labai nelaimingame atsitikime. Tarp mūsų kalbant, žmogus tragiškai gali numirti įkritęs į vandenį, užsiniūsti puldamas

nuo kalno; gali būti užmuštas krentančio akmens ar nuo stotimo namo puolancio balkio arba, sugedus vairuojamos mašinos vairui ar sproguš padingai, iškrisdamas, paslydęs, iš greitai lekiančio traukinio ir, taip sakant, nuo dangelio kitokių nelaimingų atsitikimų. Jūs, godotinas ir mane melagiu išgarbavojęs pone, ne mažiausu žodelyčiu nepaminėjote to poeto mirties tragiškumo. Irgi, man visai nesuprantama kodėl, nepasakėte, kur jis mirė: Kaune, kur jis yra gyvenęs, Biržuose, kur mokslus viduriniuosius" ėjo, savo gimtajame vienkienyje Kaušiškiuose ar kitoje Lietuvos vietoje? Kągi tą reikia slėpti?

2. Dar labiau man nesuprantami jūsų, pone, toliau pasakytų žodeliai: "...ir tarybinė vyriausybė, be abejonės, anksčiau ar vėliau, suras ir nubaus tuos, kurie dėl jos buvo atsakingi. (O gal jau surado ir nubaudė)... "Man dingojasi, godotinas pone, kad jis taip rašydamas buvot labai susirūpinęs kuo nors kitu arba buvot kaip reikiant neišsimeigojęs. Kaipgi kitaip suprasti jūsų sakomą "teisybę", kad "K. Jakubėnas mirė (m. pabraukta) tragiška mirtimi" ir čia pat raminiate, jog "tarybinė vyriausybė suras ir nubaus tuos, kurie dėl jos (tos mirties) buvo atsakingi". Vadinasi, poetas K. Jakubėnas pats nenumirė ta tragiška mirtimi, bet buvo kitų (kurių, kaip jūs sakote, tarybinė vyriausybė išleiko, o gal jau surado) tragiškai nužudytas? Tai gal tie "banditai", kurie po II karo Lietuvoje sūtauto, ji nužudė? Juk tada Lietuvoje būsūs dalykai dėjosi ir labai daug, daug razbaininkų, nei iš plačiosios "tėvynės" atvažiuosiu, mūsų gimtiniame krašte sūtautojo, gaudė ir senelius, ir vaikus, ir jaunus, ir suaugusius; juos kotavojo, žudė, o kitus toli, toli į Sibirą vežė. Ar tie patys razbaininkai, kurie labai daug Lietuvos žmonių išnaikino ir Sibirin išvežė, ir K. Jakubėną "tragiškai numarino"? Ar tie patys, godotinas pone? Ir kodėl jūs, kitą melagiu vadindamas, teisybę slėpiate? Argi gražu tokiam ponui, kaip jūs, meluoti?

Matote, aš girdėjau apie to biržiečio-poeto mirtį štai ką: Už teisingą ir viešą rašytojų darbo sąlygų apibūdinimą bolševikinėje santvarkoje 1947

ar 1949 m. buvo tuometinių ir dabartinių Lietuvos valdovų areštuotas ir išstremtas į (silpnos sveikatos, galimas dalykas, džiūvos griaužiamas) Sibirą. Ten kankinio, kaip ir dešimty tūkstančių tremtinių lietuvių, gyvenimą tęsęs, vieną 1950 metų sausio mėnesio 8 dienos ar nakties metų išgrūstas, į siaučiančią pūga šiaurės Jakuske žuvo arba, tiesiai sakant, buvo gyvos sušaldytas.

Aš mislyju ir tikiu, kad jūs, pone, visą tai geriau žinote, nes neabejojate, kad "tarybinė vyriausybė, anksčiau ar vėliau, suras ir nubaus tuos, kurie dėl jos atsakingi". Jūs, godotinas pone, čia kalbėte tik apie tuos beširdžius, kurie ten, šiaurės Irkutske, išgrūdo poetą K. Jakubėną į siaučiančią pūgą sušaldyti. Ir kodėl jūs tyčia užmiršate tuos tiesioginius kaltininkus, kurių pasitaugomis, nuosprendžiu ir valia poetas atsidūrė aname tolimame Sibiro prašte? Juk ne sava valia ir ne savo noru K. Jakubėnas į ten išvažiavo, bet gyvuliškai buvo išstremtas tu, kurie ir šiandien Lietuvą tevaldo ir savo rankose tebe laiką visų Lietuvos gyventojų likimo vairą? Ir argi aš melavau, kaip godotinas ponas porinate, sakydamas, jog "dabartinio režimo vairuotojai poetą Kazį Jakubėną nukankino"? Nesgi ir jūs labai gerai žinote apie žmonių žudymus, kuriuos atliko "placiosios tėvynės" — Rusijos raudonasis caras Juozapėlis Stalinas ir rudaskūris Vokietijos viešpats Adolfėlis Hitleris ir jų abiejų padėjėjai betgi talkininkai. Taip pat jūs, pone, žinote, kad načiai žmonių žudytojai vieni jau yra nubausiti, kiti tebegaudomi ir

ATTENTION Manufacturing Firms Wood-working manufacturing Co. has open time. We stock flat & curved plywood, hardwood, walnut etc. Send prints or sketches for quotes. WOOD PRODUCTS CO. Box 123 HOWE, IND. Phone 562-3551

KELIAUK PER COSMOS Labiausiai patyrusį organizuoti pavienim ir grupimam kelionim I LIETUVA, SOVIETU SĄJUNGA IR RYTU EUROPA. PER COSMOS aplankykite gimines visose Sovietų Sąjungos dalyse. Dėl platesnių informacijų rašykite arba skambinkite COSMOS TRAVEL BUREAU 45 W. 45 St., New York 36, N. Y. Tel. CI 5-7711

NELAUKITE RYTOJ GALI BŪTI PERVELU! Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaufite agento, arba brokerio, kad jis paropintų jums polią per mūsų kompaniją. Nelaimei liūtikus, neturėsite jokių nemalonumų. "Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters" O'MALLEY & McKAY, Inc. 222 WEST ADAMS STREET Central 6-5206 KAMBARYS 1043 Generaliniai Agentai šių Kompanijų: COLUMBIA INSURANCE COMPANY PEARL ASSURANCE COMPANY LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO. MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO. MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

FREE TRIAL!!! Continuing personal guidance from long — experienced investment adviser, registered with securities and exchange commission since 1951. REAR ADMIRAL 10 N. PURSELL (U. S. NAVY — RETIRED) PURSELL'S INVESTMENT SERVICE c/o SOUTHERN HOTEL FRANKFORT, KENTUCKY 3 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 20, 1963

JANIS BAR-B-Q RESTAURANT & COCKTAIL LOUNGE UNDER NEW MANAGEMENT! Pañ Fried Chicken BBQ RIBS Bar-B-Q Back Ribs Choice Steaks OUR SUNDAY DINNERS FEATURE PRIME RIBS We Specialize in Carry-Out Orders FREE FIRST COCKTAIL FREE WITH MEAL RIBS-STEAKS-CHICKEN PLENTY OF PARKING Daily and Sunday Open 7 a. m. to 3 a. m. Weekends Open All Night Open 7 Days a Week 5628 SOUTH WESTERN AVENUE PR 8-0440

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Saml' Sviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiaga siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

6 METAI NR. 7 (187)

Individualizmas Vakarų civilizacijoje

Primityviai bendruomenė — bei jos mūsų tarpe tebegalingom liekanom — individualizmas tėra nemoralus nukrypimas. Arba galimybė, atimama gyvenime ir tepaliekama liūdnai sušalęs pasikose apie trečiąjį brolių, kvailių, laimintį karalaitę. Primityvi bendruomenė, išskyrus retas išimtis, tepažįsta du žmonių santykiavimo būdus: kolektyvistinį ir autoritetinį.

Kolektyvizmas ir autoritetizmas — žmogaus atsakomybę už savo veiksmus "nuimantieji principai — yra tiek seni, kiek ir pati žmogiškoji bendruomenė. Rizikingai individualizmo didybę teko išrasti pažengusiai civilizacijai, — ir ne visose jis buvo išrastas. Individualizmo šaltiniai yra Vakarų kultūros lopšiai Graikija ir Palestina.

Turime čia išskirti du dalykus. Pirmasis — individualizmo ideologija, skelbianti, kad kiekvienas žmogus yra svarbus ir kad jį turėtų būti pagrindinis žmogijos rūpestis. Krikščioniškajai filosofijai žmogaus svarbumas žmogui kyla iš nesunaikinamos žmogaus vertės Dievui. Kiekvienas reikalingas pagarbos, kadangi Dieviui jis asmeniškai rūpi. Šitokios individualistinės ideologijos nežino ne tik primityviosios religijos, bet (išskyrus pasyvaus individualizmo brožuus kai kuriose budizmo apraiškose) ir civilizuočiai Tolimieji Rytai. Jos yra atsikratę ir šiandienai totalitaristai, kurie (klasiškasis pavyzdys — Mao Tse Tungo Kinija) nedvejotų paaukoti pusės savo pačių žmonių (jų Kinijoje, kiekvieno atveju, yra per daug), jei tuo galėtų užsitikrinti pasaulinę hegemoniją. Individualizmo ideologijos atmetimu — Vakarų kultūros atsiskakymu — ir yra totalitarizmas (rusiškas ar mūsiškasis) atšiaurus.

Antrasis, nuo individualistinės ideologijos atskirtinas, dalykas yra individualistinis impulsas. Šį vardą suteikiame žmogaus vidiniam pasijutimui išsiskiriančiu iš kolektyvo. Asmenybe, egzistuojančia savitais apsisprendimais, individualybe, neiškeičiama į nieką kita; "svetimu bendruomenėje".

Visose bedruomenėse yra pajusta individualistinių impulsų. Ypač miestinės civilizacijos komplikuošanas juos žadina. Tačiau tik Vakarų civilizacija savo krikščioniškąją tradiciją įteisino individualistinių impulsų ir tuo sudarė są-

lygas išaugti tai istorinei jėgai, kuri pagimdė technikinį ir kūrybinį Vakarų civilizacijos pranašumą šiandien.

Jei su Renesansu Vakarų Europa tikrai susilygino su civilizuočia Kinija, tai Vakarų pranašumas prieš Rytus teprasidėjo su individualizmo įsitvirtinimu Vakaruose — su reformacija, kapitalizmo prademimis ir modernaus mokslo pirmaisiais žingsniais, šešiolikimto ir septyniolikimo šimtmečiuose. Be sąmoningos individualistinės ideologijos individualizmo impulsai vargu ar būtų subrandinę šiuos istoriškai reikšmingus vaisius. Bendruomenė juos būtų užgniauzusi. Buvo, be abejo, individualistų ir Kinijoje (kai kurie XIII ir XVII a. dailininkai "ekspresionistai"), ir senajame Egipte (imperatoriškasis heretikas Ichnatonas). Jei tuose kraštuose individualizmas neišaugo į istorinę jėgą ir bendruomenė liko šimtmečiais stagnuoti, — kalta, nepasakutinėje vėjoje, individualistinės ideologijos pačioje kultūrinėje tradicijoje stoka.

Tris tūkstančius metų išgyvenusio egiptinio "totalitarizmo" pavyzdys mus moko būti bent kiek skeptiškais ties "spontaniškojo žmogiskumo" deterministų pranašystėmis, kad individualizmo impulsai, prasiveržią jaunųjų Sovietų menininkų elite, neišvengiamai turėsį susprogdinti juos gniauziančios sistemos varžtus. Impulsas vargu ar gali išaugti į istorinę jėgą, kai ji, kaip ir pas kai kuriuos su protinės laisvės galimybę susipažinusių mūsiškius, stegia šviningą ideologiją. — Be abejo, Sovietuose yra totalitarizmo sprogdinančių ir kitų jėgų, kurių nebūvo senovės Egipte: pramonė, racionalus eksperimentinis mokslas, kylanti ūkinės gerovės kreivė. Bet ar šios jėgos, be individualistinės ideologijos, garantuos individo laisvę, jei jos trūksta net ir "vakarietiškai" Ispanijai? — Bet gal yra galima kai ką iš Vakarų puses daryti, kad Sovietuose rastųsi daugiau individualistinių impulsų negu tenai savaime, ribotuose raliuose, atsiranda?

Tiktai Vakarų civilizacija tepažįsta sąmoningą, aktyvius ideologijos plotmėn pakiltų, individualizmą. Ir nors bet kurioje epochoje tik vakariečių mažuma tėra save pajutę savo pačių sąmonėje išryškėjusiais individualistais, — individualizmas yra tapęs esmine Vakarų civilizacijos žyme, dėl kurios ateities šiandien kaujamosi su barbarais iš lauko ir iš vidaus.

.....Aldonos Stempuzienės koncertą Chicagoje, Jaunimo Centre, spalį 26 d. rengia Santaros-Sviesos Federacija.

Apie kun. Strazdelį

Jis buvo palaidotas "su pakaruokliais"...

Kadangi šiemet iškilo viešumon 200 metų sukaktis nuo kunigo Strazdelio gimimo, ir Strazdelis visoje lietuvių spaudoje iškeliamas, kaip didis lietuvis, švietėjas ir žadintojas, giesmės Pulkim ant kelių autorius ir tt., susidomėjau ir aš kaip Kamajietis, nes šis didis Priešaušrio lietuvis mirė mano parapijoje Kamajuose ir ten buvo palaidotas.

Pamenu, kaip mano tėvai ir seneliai daug kalbėdavo apie kunigą Strazdelį ir jo varginą gyvenimą, kaip jis buvęs aukštosios dvasiškijos persekijuojamas, ir apie Strazdelio kilnius darbus kaip poeto ir literato. Gėrėdavosi jo jausminga giesme Pulkim ant kelių ir ją maldingai bažnyčioje giedodavo. Bet pamenu, kaip tie patys mano tėvai ir seneliai su pasipiktinimu kalbėdavo apie šio nusipelnusio kunigo palaidojimą.

Kaip minėjau, kun. Strazdelis mirė būdamas Kamajuose, kur buvo palaidotas, bet ne pirmosiose, o antrinėse (ant-racielės) kapinėse, kurios buvo už Kamajų miesto į rytus, prie Rokiškio vieškelio. Ir čia kun. Strazdelis buvo palaidotas ne pačiose kapinėse. Tose kapinėse buvo gana didelis

kampas atskirtas visokiems pakaruokliams, nekrikštytiems kūdikiams ir "bežbožnikams", kaip tada sakydavo. Taigi, ir kunigo Strazdelio lavoną su karstu įkėlė per tvorą ir pakasė tame kampe nesventintoje vietoje. Kunigo Strazdelio karstą teko kelti per tvorą, kadangi tokius "netikusius" numirėlius buvo uždrausta nešti pro kapinių vartus.

Kun. Strazdelis mirė 1833 metais. Prof. Vaclovas Biržiška savo knygoje "Aleksandrynas" ir gi mini, nors ir trumpai aprašydamas kun. Strazdelio varginą gyvenimą ir minėtame kampe palaidojimą. Tik žymiai vėliau vyskupas leides Strazdelį perkelti į kapinių "šventą žemę"...

Kito kunigo mirtis ir laidojimas

Kitas nemalonus nuotykis su kunigu Kamajuose buvo toks. Tai buvo dar 1904 metais, Ragelių (filijus) kunigą ištikto nelaimė.

Kaip paprastai tais laikais kunigas būdavo vežamas karietoje, o sėdėdamas karietoje kunigas niekada nesėdėdavo greta su vežėju, o sėdėdavo karietos minkštoje užpakalinėje sėdynėje. Vežėjas (furmonas), kurs arklius vairuodavo, sėdėdavo ant lentgalio karietos priešakyje.

Taip syki Ragelių kunigas važiuojo namo iš Salų, kur buvo buvę dideli atlidai. Iš Salų važiuojant reikėjo važiuoti per Kamajus.

Furmonas sėdėjo ant savo lentgalio karietos priešakyje, o kunigas minkštoje sėdynėje karietos užpakalyje. Kamajų mieste važiuojant gatve į rytus yra gana staigi pakalnė. Bevažiuojant ta pakalnė kunigams nuo savo minkštos sėdynės per galvą iškrito ant kietų gatvės akmenų ir prisakėlęs galvą vietoje užsimušė. Žmonės kalbėdavo, kad kunigas iš atlaikų išvažiavęs smarkiai linksmas ir iš karietos išsiritęs net furmonui nepajutus.

Sermonys buvo Kamajų klebonijoje. Kadangi aš dar gana jaunas pradėjau giedoti sermone, tad Kamajėlių vienkienio panelės šviliaitės ir mane pakvietė giedoti šio kunigo sermone, kurios buvo labai iškilmingos, ir užsimušę kunigą palaidojome pačiose kapinėse, šventintoje ir geriausioje vietoje.

Kamajieškis

THERE IS STILL TIME
to reserve a week's vacation
for your boy or girl age 8 to 16 years at fabulous Volga Basin Camp. Guests enjoy horseback riding, swimming, plus excursion to Spook Cave, Effigy Mounds and other exciting places!!! All children thrill at our Mississippi House Boat fishing trip! So that no boy or girl need be deprived of this wonderful vacation experience, our "Play Now-Pay Later" plan is available. Only \$2 per week.
Write today for Free Brochure — Dept. L.
VOLGA BASIN VACATION CAMP
FAYETTE, IOWA
4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.,
— SATURDAY, JULY 20, 1963

SPAUDOS PABIROS

(Atkelta iš 3 psl.)

gelis kitų galvažudžių, kurie kalti ne tik dėl poeto Kazio Jakubėno kankinimo ir mirties, bet dėl dešimčių tūkstančių mūsų gimtojo krašto gyventojų.

Kada tie nusikaltėliai bus nukelti nuo valdovo sostų ir susilauks visai užpelnytos bausmės?

Kas teisybė, tai teisybė: "Poeto raštai Lietuvoje išleisti ir plačiai skaitomi". Išsina, kad ir tie, kurie poetą išgrūdo tragiškai mirčiai ir šiaurinę Irkutsko sritį, yra šiandien istitikingi, kad jis buvo ištremtas nekaltai, todėl norėdami "reabilituoti" nekaltąjį ir pasigerinti Lietuvos gyventojams, leido surinkti ir vienoje knygoje-Užia melsvas šilts — vardu išleisti Sibire nužudytojo poeto raštus.

Knyga graži, žaliais kietais viršeliais su aukso spalvos autorius ir knygos pavadinimo įrašais. Popieris geras, piešinėliai-dailininko P. Rauduvės. Rinkinį paruošė redakcinė komisija: A. Jonynas, E. Mieželaitis ir VI. Mozuriūnas. Knyga išleista 1957 metais Vilniuje. Pradžioje įdėtas ir poeto atvaizdas. Rinkinys vidutinio dydžio formato ir 449 plš. Graži knyga. Eilėraščiai ir prozos dalykėliai suskirstyti skyriais: Vargso dainos, Bundanti žemė, Tegyvuoją gyvas gyvenimas, Ožia melsvas šilts, Dalgų brolių dainos, Man šlamėjo beržas. Į rinkinį neįėjo eilėraščiai ir Karo ir pokario metų eilėraščiai. Įvadinį žodį: "Vargso ir vilties dainius" parašė VI. Mozuriūnas. Ir jis, kaip ir godotinasis R. Mizara, slepia (o tiesos slėpimas juk yra neatskiriama melo dalis) fikrą mirties priežastį ir aplinkybes: gėda arba baisu pripažinti kaltę dabartinių Lietuvos ponų ir valdovų! Vienoje vietoje įvadiniam žodyje įrašyta: "Jis pats (K. Jakubėnas—J.) aktyviai įsijungė į vaikų literatūros kurimo darbą (pokario metais, iki ištrėmimo į Sibirį. J.) ir buvo paruošęs eilėraščių rinkinį — "Sen, broliukai dobiliukai", bet tragiška mirtis (1950. 1. 8.) nutraukė tolimesnių sumanymų įvykdymą". Ir viskas. 11 ir 12 plš. įvadiniam žodyje įrašyta šitaip:

Pokario metais buvo atskirų laikotarpių, kai jis (Jakubėnas J.) nesuprasdavo paastrėjusios klasių kovos kaime, ne visada sugebėdavo įžvelgti tos kovos socialines bei politines priežastis ir todėl neišvengė kai kurių klaidų gyvenime ir kūryboje". Matyt, poetas K. Jakubėnas, būdamas kaimo gyvenimo dainium, ir gyvenime stoji prieš ūkininkų ir valstiečių pavergimą — prievartinį gūjamą į kolchozus, ir savo kūryboje tą pavergimą bus smerkęs. Tai ir buvo, galima numanyti, tos priežastys, dėl kurių jam buvo paruošta "tragiška mirtis". Kad nebegalėtų kelti protesto ir apdaiuoti Lietuvos ūkininkus ir valstiečius ištikusius "moderniosios" baudžiavos-vergijos.

Kazys Jakubėnas savo įsitikinimuose-kovotojas už skriaudžiamųjų teises-social-revoliucionierius-buvo pastovus ir nepalaužiamas. Jis buvo tas kovotojas, kuriam geriausiai tinka poeto Juliano Janonio sueiliuoti žodžiai:

"Nemokėjo jis lenkti prieš didžiūnos galvos, Nemokėjo jis niekinti mažųjų, Nemokėjo lyg nendrė pavėjui linguoti..."

Jis kovodamas mirė. Ainiai jį atmins. Ir amžius mintyje žmonių jis gyvens."

Ne veltui didžiūnai 1929-1937 m. laikotarpyje net keturi kartus jį buvo įgrūdę į kalėjimą; vokiečių okupacijos metu "poetas nuo literatūrinio darbo pasitraukė ir dirbo baldų dirbtuvėje Kaune. 1942 m. persikėlė į Alytų ir dirbo džiovininkų sanatorijoje raštininku, o nuo 1943 m. rudens neturėjo nuolatinės gyvenamosios vietos (turėjo slapstyti J.) Nors sistematingai jis ir negalėjo rašyti, bet ir tokio-šis sąlygomis jis parašė anti-hitlerinių dainelių ir eilėraščių, kurie greitai pasklisdavo žmonėse." Taip rašo VI. Mozuriūnas minėto rinkinio įžanginiame žodyje.

Pokario metais, į Lietuvą grįžus rusų-okupantų valdžiai, kuri pradėjo masinį lietuvių naikinimą ir Lietuvos komunistinimą, K. Jakubėnas negalėjo tylėti. Ir jis netylėjo. Tą pasakymą vaizdžiausiai patvirtina pačių komunistų patikėtinųjų išleistas jo raštų rinkinys — "Ožia melsvas šilts". Tame rinkinyje įdėti eilėraščiai ir prozos dalykėliai be-

veik visi sužymėti parašymo datomis, bet tos datos nutrukstas, kaip kirviu nukapotos, paskutiniame skyriuje — Karo ir pokario metų eilėraščiai. Tatai padaryta sąmoningai, kad skaitytojai neatskirytų, kurie eilėraščiai parašyti prieš karo metu okupantus-nacius, o kurie skirti pokario metu okupantams-rusams ir jų pakalikams lietuviams..

Juk neįtikėtinas dalykas, kad leidėjai kruopščiai galėjo sužymėti eilėraščius, parašytus daug anksčiau, o tos datos staiga išgaruoja naujausiai parašytų eilėraščių. Tuo labiau, kaip VI. Mozuriūnas tvirtina, kad: "Knygos pagrindan padėtas juo stambiausias eilėraščių rinkinys "Vargso dainos", išleistas 1940 m. Nemažą pluoštą eilėraščių, kurie autoriaus nebuvo panaudoti sudarant "Vargso dainų" rinkinį arba parašyti vėliau, pakiek poeto brolis Alfonsas Jakubėnas, padėjęs surinkti poeto palikimą..." (Pabraukta mano. J.)

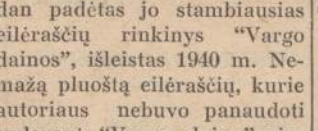
Aukštai godotinas p. R. Mizara, šitą viešą savo gramatų baigiu vėlydamas jums drąsos sakyti teisybę ne tik apie savo priešus, bet ir draugus, kurie yra nusikaltę visai lietuvių tautai. Taip pat trokščiau partarti jums nevadinti melagiais kitų, kada patsai plaukioji melo srutose.

Su nuolankia godone pasi-lietu "kažkoks"

J. Jašinskas

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PIETUOSE, PIETU VAKARUOSE IR PRIEMIESČIUOSE
"POODLES" priežiūra yra mūsų specialybė. Juos kerpame, šukuojame ir kita. Stud Service ir Boarding — parduodami maži suniukai. Pas mus galite gauti rudų, baltų ir juodų "TOY POODLES".
Skambinti HE 6-4574.
Atidaryta pirm. ketv. iki 9 v. v. šeštad. nuo 10 iki 6 v. v.
1748 W. 63rd — HE 6-4574

Before After
Fuzzes Cleaned and Blocked to Size
Letters renewed, new sweatbands if needed, sets replaced, water and stain repellent process used (I. See below). If you do not belong to a unit, mail your fez and your check for \$2.90 (plus 35 c. postage) to:
NOBLE HARRY G. TAYLOR
% H. T. and T. R. Fez Rebuilders
9710 West Grand Ave.
Franklin Park, Illinois
1 week service
1. If you are in unit give your fez to your Quartermaster, he will know what to do with it.

JEI NENORI ATSILIKTI NUO PASAULIO ĮVYKIŲ — SKAITYK "NAUJIENAS" — JOS TEIKIA GERIAUSIAS, TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS
Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materio.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

D E M E S I O
FIRMA
Package Express & Travel Agency, Inc.
Vyr. Įstaiga
1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Tel. IN 7-5522
Pagal susitarimą su Sovietų Sąjungos Vnešpóiltorg priima užsakymus iš Amerikos gyventojų dovanom, aukštos kokybės sovietinėmis prekėmis, kurios bus įteiktos be jokių muitų ar kokių primokėjimų giminėms, gyvenantiems Sovietų Sąjungoje.
Didelis prekių pasirinkimas; tarp jų automobiliai, motociklai, dviračiai, televizijos aparatai, šaldytuvai, radio aparatai, siuvamos mašinos, foto aparatai, laikrodžiai, akordeonai ir t. t.
Prekių pristatymas garantuojamas per 5 iki 40 dienų, atsižvelgiant į tai, koksai daiktas dovanom parenkamas.
Reikalaukite telefonu ar raštu katalogus, kuriuos gausite nemokamai iš mūsų Vyr. įstaigos.
Package Express & Travel Agency, Inc.
5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, JULY 20, 1963

FOOD
Hamburgers 15c
Cheeseburgers 19c
French Fries 12c

BEVERAGES
Large 16 Oz. Triple Thick Shakes 20c
Coca Cola 10c & 15c
Coffee 10c
Milk 12c
Soft Drinks 10c & 15c

BRING THE FAMILY FOR A REAL TREAT
OPEN
10:30 a. m. to 11 p. m. daily
Friday and Saturday
10:30 a. m. to 12 p. m.

CARROLS DRIVE-IN
3640 MILWAUKEE AVE. Ample Parking